

Almanach Velká Morava, Brno 1965, vyd. Moravské museum. Stran 158, cena 36,30 Kčs.

U příležitosti 1100. výročí příchodu byzantské mise na Moravu vyšla u nás i v zahraničí celá řada monografií a sborníků, zabývajících se otázkami, které jsou spjaty s touto problematikou. Šlo o práce jednak ryze vědeckého charakteru, jednak o práce populárněvědné, určené pro nejširší veřejnost. Právě do této druhé skupiny se řadí i almanach Velká Morava. Je to soubor 33 článků které seznamují čtenáře s výsledky bádání archeologů, historiků, filologů, antropologů a botaniků. Celá práce je uvedena rozhovorem redakce s akademikem J. Eisnerem o archeologických výzkumech Velké Moravy. V řadě článků archeologického zaměření upoutají čtenáře především obsáhlejší statě o našich třech nejvýznačnějších velkomoravských lokalitách, o Starém Městě (V. Hrubý, Velehrad říše Velkomoravské, str. 8—21), Mikulčicích (J. Poulík, Přínos výzkumů v Mikulčicích k poznání dějin Velké Moravy, str. 28—44) a Pohansku (F. Kalousek, Velkomoravská pevnost Pohansko u Břeclavě, str. 45—61). O hradišti Staré Zámky u Líšně se stručně zmiňuje Č. Staňa. Z Klanice nás seznamuje s výsledky výzkumu předvelkomoravské sídelní vrstvy v Mikulčicích, V. Nekuda si všímá osídlení horního Podyjí v době říše Velkomoravské, s výsledky antropologických výzkumů velkomoravského obyvatelstva seznamují čtenáře J. Jelínek a M. Stloukal. Celá řada článků je věnována speciálním otázkám hmotné kultury. Tak B. Dočkal a R. Turek si všímají jejího šíření do sousedních oblastí, J. Poulík se zamýšlí nad tím, zda byla velkomoravská hmotná kultura jednotná, architektuře předkřesťanských svatyní věnoval svůj článek V. Richter, J. Pošmourný a V. Ondruš se zabývají některými křesťanskými stavbami (první z nich dvouapsidovou rotundou v Mikulčicích, druhý kostelem na hradisku sv. Klimenta v jihozápadní části Chřibů). O uměleckém řemesle píše K. Benda, o špercích M. Šolc, opomenuty nejsou ani takové předměty jako zemědělské nástroje (R. Pleiner), dále železné předměty (J. Tejral), tkaniny (J. Orel); o pohanských kultovních plastikách z Mikulčic referuje B. Novotný, o hrnčířské dílně odkryté v Uherském Hradišti-Sadech pojednává V. Hochmanová Vávřová, J. Sejbal pojednává o tom, čím se platilo v době velkomoravské. Pro čtenáře je jistě zajímavé seznámit se s prvním řeckým nápisem nalezeným na Velké Moravě (R. Hošek) či s problematikou kolem hrobu Metodějova (V. Hrubý) anebo s přírodními poměry okolí jedné z předních velkomoravských lokalit, Starého Města, v době velkomoravské (E. Opravil). Zhodnocení významu a postavení Velké Moravy v evropském prostředí nastiňuje v almanachu L. Havlík. Se zkoumáním dějin Velké Moravy je těsně spjata i otázka pronikání křesťanství na naše území (srov. článek V. Vavříčka anebo i filologicky zaměřenou stať R. Večerky „Byl Metoděj svatý?“) a s tím související rozvoj velkomoravské písemné vzdělanosti (R. Večerka, Mezinárodní význam Velkomoravské písemné vzdělanosti). Přehled všech písemných pramenů k dějinám Velké Moravy podává D. Bartoňková, jednou z písemných památek, tzv. Soudním zákoníkem pro lid, se speciálně zabývá L. Havlík. Konečně o zásobování vodou na slovanských hradištích je čtenář informován z článku J. Kudrnáče.

K přitažlivosti almanachu značnou měrou přispívá též grafická úprava publikace a rovněž velká množství zdařilých černobílých i barevných fotografií, náčrtů a přehledných mapek. Domníváme se, že almanach může skutečně posloužit jak naší nejširší veřejnosti jako dobrý informátor o současném stavu bádání, tak i veřejnosti cizí, neboť vyšel současně v jazyce anglickém.

Daqmar Bartoňková

Paul. Kretschmer—Ernst Locker, Rückläufiges Wörterbuch der griechischen Sprache. Zweite Auflage mit Ergänzungen von Georg Kiesser. Vandenhoeck — Ruprecht in Göttingen 1963. Str. 717.

Ke konci druhé světové války (1944) vyšlo dávné desideratum všech, kdo pracují s novými řeckými texty papyrologickými, nápisnými a pod. Již doba jeho vzniku omezila jeho větší rozšíření a proto je třeba nové vydání co nejvřeleji uvítat. Protože je vydáno anastaticky, nejsou dodatky, jichž je plných 22 stran (str. 685—717), vřazeny do původního textu. Slovník prakticky